

Juridiska aspekter för användning och behandling av fiskslam

Syfte

1. Öka kunskapen om lagstiftning och ev. behovet för regelmodifieringar om man avser at återföra slammet till ett kretslopp samt hur kan tekniken appliceras i kommersiella tillstånd.
2. Vilka **lagar och regler** kan kopplas till denna verksamhet och finns det några **hinder** mot att använda avfallet (slammet) till exempelvis gödning?
3. Klargöra vilka lagstiftningar och direktiv som är tillämpliga och därmed kunna visa på vilka **tillstånd** som krävs för nya odlingssystem som möjliggör slamuppsamling och näringsåterföring till land.
4. Klargöra om befintlig lagstiftning behöver utvecklas i någon del, t.ex. vilka hinder finns mot att använda slammet som gödning

Fiskslam ≠ animalisk biprodukt (ABP)

- Fiskslam är inte klassat som naturgödsel
- Det är därför exkluderad från tillämpningen av *EU förordning 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel*
- Fiskslam, så länge det inte innehåller kroppsdelar eller animaliskt foder i slammet, omfattas om annan lagstiftning, bland annat miljöbalken (SFS 1998:808) och är ej kategoriserad som animalisk biprodukt.
- **I det fallet fiskslammet innehåller kroppsdelar eller dylikt klassas dock slammet som ABP Kategori 3.**
 - Kategori 3 ABP innebär lägsta smittorisk och omfattas av hygieniseringskrav genom pastörisering (dvs upphettning i 70°C i en timme).

Gödsel

EU gemensamma gödsel­förordning

- Fiskslam är idag undantaget från den *EU förordning 2019/1009 om fastställande av bestämmelser om tillhandahållande på marknaden av EU-gödselprodukter*
 - Kan därmed ej CE-märkas och kan ej kallas en EU-gödselprodukt
 - Kan ändras i framtiden
 - Kräver samordning med andra aktörer för att få till en CMC (component material category)

25.6.2019

SV

Europeiska unionens officiella tidning

L 170/1

I

(Lagstiftningsakter)

FÖRORDNINGAR

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2019/1009

av den 5 juni 2019

om fastställande av bestämmelser om tillhandahållande på marknaden av EU-gödselprodukter och om ändring av förordningarna (EG) nr 1069/2009 och (EG) nr 1107/2009 samt om upphävande av förordning (EG) nr 2003/2003

(Text av betydelse för EES)

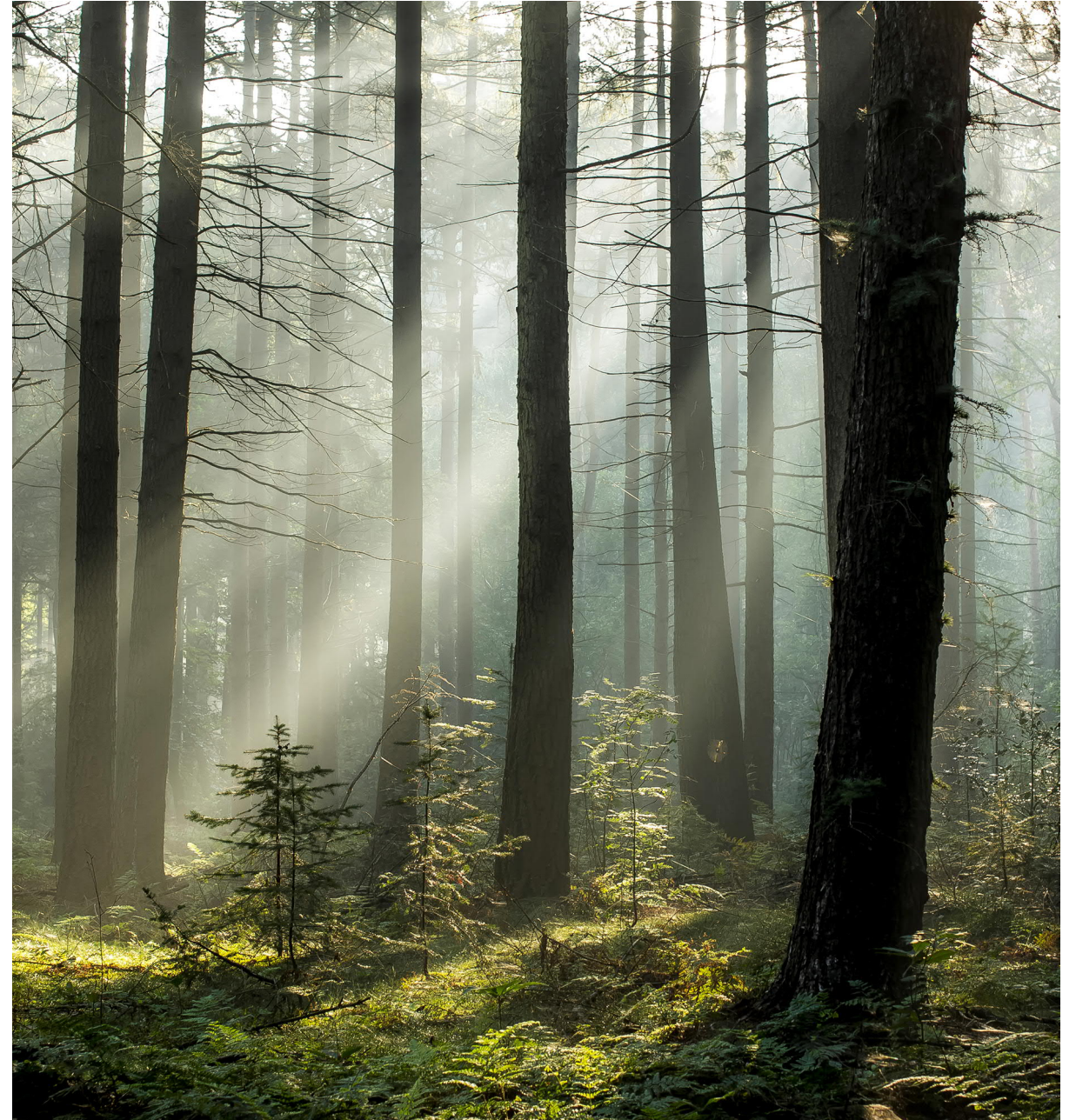
Svensk lagstiftning & tillämpning

- Fiskslam får spridas som gödsel så länge föreskrifter om t ex hänsynsregler avseende gödsel följs (exempelvis SJVSFS 2020:2).
 - Max 22 kg fosfor per hektar spridningsareal och år
 - Får ej sprida mer kväve än grödan utnyttjar
 - Förvaringskrav – förvaras så produktionsdjur inte kan komma åt gödseln

Skogsgödsling

- Anmäls till Skogsstyrelsen
- Det finns inga krav på vilken typ av gödsel, dock finns det en rekommendation utifrån kvävehalt
 - den normala gödselgivan är 150 kilo kväve per hektar.
- Inte troligt att detta är en lämplig avsättning

Avfall eller biprodukt?

- Enligt Avfallsförordningen (2020:614) kan fiskslammet klassas som "02 01 06 Spillning och urin från djur, naturgödsel (även använd halm) samt flytande avfall som samlats upp separat och behandlats utanför produktionsstället".
- Koden utgör icke-farligt avfall.
- En restprodukt är material som oavsiktligt produceras eller uppstår till följd av eller i en tillverkningsprocess av en produkt. För att en restprodukt ska klassas som biprodukt istället för ett avfall ska samtliga av följande kriterier uppfyllas i enlighet med 15 kap 1 § Miljöbalken:
 - Ett ämne eller föremål ska anses vara en biprodukt i stället för avfall, om ämnet eller föremålet
 - har uppkommit i en produktionsprocess där huvudsyftet inte är att producera ämnet eller föremålet,
 - kan användas direkt** utan någon annan bearbetning än den bearbetning som är normal i industriell praxis, och
 - kommer att fortsätta att användas på ett sätt som är hälso- och miljömässigt godtagbart och som inte strider mot lag eller annan författning.

Avloppsslam

- I mindre kommuner förekommer långtidslagring av avloppsslam i s.k. slamlaguner
- När ett avloppsreningsverk vill sälja eller överlåta sitt slam till någon som vill använda det för jordbruksändamål, ska slammet uppfylla de gränsvärden för halten av sju metaller som anges i förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter

Bildkälla: Allehanda.se

Avloppsslam

METALL	GRÄNSVÄRDE MG/KG TS	UPPMÄTTA HALTER FISKSLAM 2022
Bly	100	3,4
Kadmium	2	0,36
Koppar	600	85
Krom	100	3,2
Kvicksilver	2,5	0,026
Nickel	50	4,0
Zink	800	690

Tabell 1. Högsta tillåtna metallhalt i avloppsslam som saluförs eller överlåts för spridning på jordbruksmark enligt 20 §, Förordning (SFS 1998:944) om förbud m.m i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter.

Sammanfattning

- Det finns idag inga juridiska hinder för att fiskslam ska kunna användas som gödsel i Sverige (görs i samråd med tillsyn/kommuner)
- Fiskslam kan idag inte registreras som EU-gödselprodukt
- För att säkerställa att fiskslammet får användas som gödsel i Sverige utan ytterligare behandling får inga fiskdelar finnas i slammet.
- I det fallet fiskdelar hamnar i slammet klassas slammet som animalisk biprodukt och har större krav avseende exempelvis hygienisering.
- Det finns även möjligheter att skicka fiskslam till existerande biogas eller komposteringsanläggningar.